

Innspill til høring om retningslinjer for kameraovervåkning i Osloskolen

28.06.2018

Mobbeombud – Kjerstin Owren
Elev- og lærlingombud – Melinda Jørgensen

Vi viser til høring på Utkast til retningslinjer for bruk av kameraovervåkning i Osloskolen datert 28.05.2018. Her følger våre innspill til høringen.

Å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø

Mobbeombudet og Elev- og lærlingombudet i Oslo er ansatt av Bystyret for å sikre elevenes rettigheter. Den viktigste rettigheten vi fremmer, er elevens rett til et trygt og godt skolemiljø. Selv om vi alle er enige om dette målet, må vi likevel vurdere virkemidlene vi er villige til å bruke for å oppnå dette.

Retten til et trygt og godt skolemiljø sikres lettere gjennom nærvær og engasjement av trygge voksne heller enn instrumentelle tiltak som kameraovervåkning og adgangskontroll.

I læreplanens overordnede del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen, står det at «Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene.» For å oppnå dette må man investere i et godt skolemiljø ved å være tilstede og bygge relasjoner. Det krever ressurser, men gir kvaliteter ved relasjonene og skolemiljøet som ikke vil kunne la seg erstatte av tekniske innretninger. Vi er bekymret for at en skole, istedenfor å analysere og endre på egen skolekultur, i større grad vil kunne ty til overvåkning for å løse komplekse problemer.

Her er eksempler på tre vanlige problemer og hvordan skoler i Oslo har løst dette, enten gjennom kontrolltiltak eller nærvær av trygge voksne:

Problem 1: Uvedkommende kan ta seg inn i skolen.

Løsning med adgangskontroll

Alle besøkende må gå inn hovedinngangen og møter adgangssperrer. Som besøkende kommer du ikke videre før du har henvendt deg til vekten. Vekten gransker deg og spør hvorfor du er kommet. Du forklarer ditt ærend, og får slippe inn

gjennom slusene. Bakdørene er låst. Sluseanlegget koster ca. 5 millioner kroner. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/92O2W/elever-paa-oslo-skole-maa-gjennom-sikkerhetssluse>

Løsning med voksennærvær i inngangspartiet

Som besøkende, må du gå inn hovedinngangen på skolen. En ansatt, kanskje en rådgiver eller miljøarbeider, oppdager raskt at du ikke er på skolen til daglig. Den ansatte kommer smilende mot deg, hilser og lurer på om han eller hun kan hjelpe med noe? Du forklarer hvem du er kommet for å møte, og den ansatte geleider deg raskt i riktig retning. «Vi står her hver morgen og hilser elevene våre. Mange slår av en prat», forklarer den ansatte.

Problem 2: Noen stjeler fra elevskapene

Skolen med kameraovervåkning

Skolen har hatt problemer med innbrudd i elevskapene over lengre tid. Tyveriene skjer både i skoletiden og på ettermiddagstid. Skolen setter opp overvåkningskameraer i de mest utsatte gangene. Antall tyverier går ned.

Skolen med synlige miljøarbeidere

En videregående skole opplever flere tyverier fra elevskap i gangen. De ønsker seg overvåkningskameraer. Mens de venter på nye regler for overvåkning i Osloskolen, setter de inn midlertidige tiltak: Miljøarbeideren setter seg i den utsatte gangen. Tyveriene stopper. Elever kommer bort for å slå av en prat. Miljøarbeideren får flere gode samtaler med elevene enn tidligere.

Problem 3: Vi vet ikke hvem som har utøvet vold

Å få vite hvem som har gjort noe kriminelt

Elever fra en annen skole tar seg inn i skolebygget midt i storefri. De spør seg fram til en bestemt elev og banker han opp. Saken meldes til politiet. Fordi skolen hadde overvåkningskameraer ved inngangspartiet, lykkes det politiet å finne gjerningsmennene. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/xn3np/ved-flere-skoler-i-oslo-er-vold-en-del-av-hverdagen>

Slåsskampen som ikke fant sted

En skole prioriterer å bygge gode relasjoner helt fra begynnelsen av skoleåret. Miljøarbeidere er sammen med elevene og knytter god kontakt med mange. Skolen formidler til elevene at konflikter kan løses og at det står meglere klare til å hjelpe hvis de har en konflikt.

En dag får miljøarbeideren høre at en elev har en konflikt med en medelev, og at eleven nå planlegger et fysisk oppgjør. Miljøarbeideren tar en prat med eleven det gjelder og får bekreftet at noe skurrer. Miljøarbeideren tilbyr megling. Begge elevene takker ja til megling og elevene finner en fredelig løsning på saken.

Hva kan trens for å følge elevene tett nok opp?

- Nok personale i forhold til antall elever, inkludert dyktige miljøarbeidere
- Kompetanse i å bygge gode relasjoner og løse konflikter
- Traumesensitiv tilnærming til komplekse problemer hos elever
- Evne til å høre eleven og ta elevens forslag til løsninger på alvor
- Tverrfaglig samarbeid rundt og skreddersydd opplegg for ungdom som strever med fattigdom, rus, gjengtilhørighet og kriminalitet
- Organisering av arbeidstiden slik at det er ansatte tilstede sammen med elevene
- Skolene må vurdere om den fysiske innretningen på bygget og utearealet bidrar til et trygt og godt skolemiljø og om de bør gjøre endringer.

Vil kameraer forebygge kriminalitet?

I vedtak fra Oslo bystyre (Sak 296/17) står det blant annet: «Kameraovervåkning av elever eller ansatte i skolebygg eller skolegård i skoletiden skal ikke kunne tillates annet enn i spesielle tilfeller for å sikre enkeltpersoner mot alvorlige kriminelle handlinger.» Kameraer er dessverre ingen sikkerhet mot kriminelle handlinger. Eleven i eksempel nr. 2 ble faktisk banket opp på skolens område, til tross for kameraer. Det er verken ønskelig eller mulig å fange opp alle områdene av skolens inne- og utemiljø på kamera. Vi vurderer overvåkning som et inngripende tiltak for elevene, og ulempene for elevene må tillegges stor vekt.

«Kameraovervåkning bidrar i veldig liten grad til å forebygge kriminalitet. Det er ingen dokumentasjon som viser at det har noen særlig effekt» sier direktør i Datatilsynet, Bjørn Erik Thon til NRK 05.10.2017.

<https://www.nrk.no/ostlandssendingen/datatilsynet/-naivt-a-tro-at-man-kan-stoppe-vold-i-osloskolen-med-kameraer-1.13719910>

At Bystyret, Byrådet og Utdanningsetaten nå lager et standardsystem for overvåkning på Osloskolene, kan føre til en aksept for overvåkning som tiltak og en økt bruk av dette.

Vi ønsker derfor at politikere og administrasjon skal gi skolene veiledning og midler til å jobbe forebyggende med skolemiljøet framfor å satse på å finne gjerningsmenn på et videoopptak i etterkant av uønskede hendelser.